

1. Contextul european

Cercetarea arheologică preventivă a apărut și s-a dezvoltat ca urmare a desfășurării în Europa vestică a două procese importante:

- Presiunea determinată de explozia demografică și de creșterea rapidă a nivelului de trai asupra mediului investițional din perioada de creștere economică susținută (anii `70), ceea ce a determinat o dezvoltare a infrastructurii locale, regionale, naționale și continentale la dimensiuni fără precedent. Atunci au căpătat amploare nu numai investițiile private și de stat în infrastructura de transport (drumuri, autostrăzi, căi ferate, conducte, trenuri rapide etc), în aceea a utilităților comunale (refacerea centrelor istorice ale orașelor, rețele de apă, gaz, canalizare, parcări subterane) sau a amenajărilor teritoriale (reîmpăduriri, consolidări de teren etc). Pe de altă parte, saltul tehnologic înregistrat la sfârșitul anilor `70 și începutul anilor `80, a determinat mutații majore și în planul structurilor și utilităților industriale.
- creșterea în conștiința publică a necesității conservării patrimoniului arheologic, ca urmare a unor vaste și susținute eforturi ale arheologilor și muzeografilor de a dezvolta programe și proiecte ce au avut în vedere informarea publicului cu privire la scopul și obiectivele acestor ocupații, precum și educarea publicului (cu un accent deosebit asupra publicului tânăr și foarte tânăr), în spiritul conservării patrimoniului cultural istoric.

Interacțiunea acestor două procese a avut drept consecință căutarea și găsirea unor metode și tehnici care să permită atingerea scopurilor propuse : o dezvoltare economică care să distrugă cât mai puțin din patrimoniul cultural și, atunci când este posibil, transformarea acestuia într-o resursă economică menită să contribuie la dezvoltarea comunităților umane.

Practic vorbind, principala consecință a fost dezvoltarea arheologiei de salvare și apoi aceea a conceptului de arheologie preventivă, prin deplasarea interesului către prevenirea distrugerilor iremediabile.

Din punct de vedere teoretic, principala urmare a fost cea a definirii și perfecționării conceptului de dezvoltare economică durabilă.

În plan legislativ, principala consecință pentru domeniul arheologiei, a fost adoptarea Convenției europene privitoare la protecția patrimoniului arheologic semnată la La Valetta, pe 16 ianuarie 1992, după adoptarea succesivă a Recomandărilor Parlamentului European nr. 848 (1978), 921 (1981) și 1072 (1988)¹.

¹ Recomandările sunt instrumente juridice internaționale mai rapid adoptabile și mai flexibile decât convențiile, dar nu au decât caracter consultativ. Cu toate acestea ele pot deveni foarte influente dacă statele au voința politică de a le aplica. Deseori, recomandările sunt folosite pentru a promova idei noi și pentru a obișnui publicul cu o anumită problemă ce va fi apoi cuprinsă de o convenție cu prevederi obligatorii.